

אלא, שהיה עזרא לומד תורה מפי ברוך בן נריה, וכל זמן שברוך בן נריה קיים בכבל, לא הניחו עזרא ועלה.

אמר רבה אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא: גדול תלמוד תורה — יותר מכבוד אב ואם⁷⁷⁵.

מנלן?

שהרי על כל אותן י"ד שנים שהיה יעקב אבינו בבית עבר⁷⁷⁶, ולמד שם תורה — לא נענש על שלא כיבד את אביו באותן שנים. ואילו על שאר השנים שנשתהה יעקב בבית לבן ובדרך — נענש⁷⁷⁷.

ומנלן הא?

ר"א דאמר מר: למה נמנו בתורה שנותיו של ישמעאל? מה לנו למנות שנותיהם של רשעים⁷⁷⁸?

אלא, כדי ליחס בהן שנותיו של יעקב. שעל ידי מנין שנות ישמעאל, אנו למדים באיזה פרק משנות יעקב, עברו עליו כל הקורות והמוצאות אותו. וכדלהלן:

דכתיב: "ואלה שני חיי ישמעאל מאת שנה ושלושים שנה ושבע שנים".

וכמה קשיש ישמעאל מיצחק? ארביסר שנין. דכתיב: "ואברהם בן שמונים שנה ושש שנים בלדת הגר את ישמעאל לאברהם", ועוד כתיב: "ואברהם בן מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו". חזינן דיצחק נולד י"ד שנה אחרי ישמעאל.

וכתיב: "ויצחק בן ששים שנה בלדת אותם" [את יעקב ועשיר].

בר כמה הוא ישמעאל כדאתיליד יעקב? בר שבעים וארבעה. שהרי הוא היה קשיש מיצחק י"ד שנה, כדארמן.

שנים בבית לבן. ומסברא אמרינן, שבאותן י"ד שנים — היה בבית מדרשו של עבר, שאין מפורש בקרא מה עשה באותו זמן, ומסתבר שהיה לומד תורה שם. מהרש"א.

777. והקשה המהרש"א, אמאי נענש על השנים ששהה בבית לבן, הרי מדעת אביו ואמו היה, ומחלו על כבודם? והביא שתירץ בעל אמרי נועם בשם הר"י מפרי"ש, שלאחר י"ד שנה שהיה בבית עבר, כבר נתקרה דעתו של עשיר, ושלחה רבקה את דבורה מניקתה אחריו לבית לבן, והוא נשתהה שם כ"ב שנה.

778. כך פירש רש"י את שאלת הגמ'. והק' הטורי אבן, הא אמרינן בכ"ב [ט"ז ע"ב] דישמעאל עשה תשובה? עיי"ש. אבל במד"ר [בראשית פרשה ס"ב] איתא

אפשר לעשותה ע"י אחר — דוחה ת"ת, היינו משום שכך רצון ה', שתכלית תורה — הוא קיומה. אבל אם אפשר לעשות המצוה ע"י אחר, גדולה תורה מכל המצוות.

ואף בענין פיקוח נפש, אם נודמן לאחד להציל נפשות, ולהשני לא נודמן — רק עסק לו בתורה, זה שעסק בתורה — הגדיל לעשות, שגדול ת"ת מהצלת נפשות.

775. כתב בשו"ת הרשב"א המיוחסות לרמב"ן [סוף סי' רע"ב], דהוא הדין, דנשיאת אשה — גדול מכבוד אב ואם. עיי"ש.

776. בכמה מקומות אמרו: "בית מדרש של שם ועבר". ומה שאמר כאן בבית עבר, ולא נקט גם את שם, היינו לפי ששם כבר מת בשנת נ' ליעקב. אבל עבר היה חי, עד שהיה יעקב ב'